



**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Concursus Dei generalis an sit influxus in causas, quasi prius eo mota
agant, an immediatus cum illis in earum naturales actiones & effectus.
disputatione 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Ionius ignis tres pueros non calefaceret, nisi se illi q. uasi opponendo, impediendoque illius actionem, vel per actionem aliquam contrariam, vel rem aliquam pueris illis circumponendo, eolue qualitate aliqua resistente afficiendo, quae obstaret, quod minus ignis actionem suam in eos imprimeret: cum ergo hoc deroget, tum diuinæ potentia, tum etiam summae subiectioni, qua ei cuncta parent, atque obediunt, dicendum proculdubio est, Deum cooperari cum causis secundis, eaque sola ratione non fuisse pueros illos ab igne concrematos, quod Deus cum eo ad actionem non concurrat.

Ad primum Durandi. Ad secundam. Causa prima per concursum generalem, & secundam per particulari, agens autem numero actione concurrat rationem habens.

Ad primum argumentum Durandi dicendum est, effectus causarum secundarum dici esse à Deo mediis causis secundis, non quatenus Deus agit per concursum vniuersalem, sed quatenus per ipsamet, tamquam per ministras, ac velut instrumenta, quae ab ipso virtutem agendi acceperunt, effectus exiit.

Secundi argumenti solutio notior erit ex dicendis disputatione sequenti, interim dicendum est, Deum agere eadem numero actione, quae, ut est à Deo, dicitur actio Dei, & concursus vniuersalis ipsius, ut verò est ab igne, dicitur actio & concursus ignis: ab igne tamen habet, quod sit calefactio, à Deo verò non, nisi per determinationem ignis simul ad eam actionem concurrentis.

Ad primam probationem. Agere nullo coadiuuante eorum creatum recedat, sicut Dei proprium.

Ad primam probationem in contrarium negandum est actionem illam, ut fiat sine vniuersali concursu Dei coadiuuante, non excedere virtutem ignis: agere namque nullo alio coadiuuante est proprium Dei, exceditque omnem virtutem creatam, eod quod virtus omnis creata, ut pendet quoad naturam suam ab alio, ita etiam pendet quoad operationem, praefertim cum, ut ostensum est, effectus omnes ita à Deo pendeant, ut etiam postquam sunt producti, nisi Deus suo influxu eos conferuet, nulla ratione existere possint.

Ad secundam.

Ad secundam probationem dicendum est, eiusmodi actionem non esse perfectam, & totaliter ab igne, si sermo sit de causa omnino totali, sed esse partim ab igne, partim à Deo: esse tamen integrè & ex toto ab vnoquoque eorum in suo ordine, ut ab igne in ordine causae particularis, & à Deo in ordine causae primae vniuersalis, ut disputatione sequenti explicabitur.

Ad tertiam.

Ad tertium dicendum est, Deum & causam secundam efficere vnum agens perfectum omnino coparatione effectus producendi, licet vnumquodque eorum sit perfectum in suo ordine, ut disputatione sequenti dicitur: quo pacto nullum est incommodum duo agentia concurrere simul ad eandem actionem, ut ipsemet Durandus fatetur.

DISPUTATIO VI.

Concursus Dei generalis an sit influxus in causas, quasi prius eo motu agant, an immediatus cum illis in earum naturales actiones & effectus.

D. Thomae sententia.

D. Iulius Tomas, prima parte, quaest. 105. artic. 5. docet Deum duplici ratione dici operari cum causis secundis. In primis quia virtutes illis tribuit ad operandum, eaque actu conferuat, ut Durandus dicebat. Deinde, quia ita eas ad agendum mouet, ut quodammodo formas & virtutes earum applicet ad operationem: non secus atque artifex securim applicat ad sciendum. Huius verò rei rationem reddit, quoniam semper quando sunt multa agen-

tia inter se ordinata, secundum ita agit virtute primi, ut ab eo ad agendum moueatur.

Duo autem sunt, quae mihi difficultatem parient circa doctrinam hanc D. Thomae. Primum est, quod non videam, quidnam sit motus ille, & applicatio in causis secundis, quae Deus illas ad agendum moueat, & applicet: quin potius existimem, ignem sine vlla sui mutatione calorem in aquam sibi admotam inducere. Duo namque sunt instrumentorum genera. Quaedam quae non habent integram virtutem ad operationem, qualia sunt instrumenta artis. Atque haec indigent motu, & applicatione alterius agentis, ut aliquid efficiant: dolabra enim licet acumen & duritiem habeat, quibus ad sciendum sit apta: quia tamen ea virtus non est sufficiens ad praestandum effectum, opus est motu superaddito, tum ut imprimatur ei vis & impulsus ad sciendum necessarius: tum etiam ut admoueatur diuersis partibus ligni, ad arte factum iuxta regulas artis conficiendum. Alia verò sunt instrumenta, quae vel habent integram virtutem ad agendum, ut semen decum à generante, vel sunt ipsamet integra virtus, ut calor ignis, & ceterae virtutes naturales. Atque eiusmodi instrumenta, si sint aptè coniuncta, non indigent motione & applicatione superaddita à causis principibus. Semen namque, quando operatur, non mouetur à generante, cuius est instrumentum: quippe cum fieri possit, ut generans iam non sit: calor item ignis, quando calefacit aquam, non mouetur, aut applicatur ad calefaciendum ab igne, in quo est, & cuius est instrumentum, sed per seipsum sine alia motione calorem producit. Quare ingenue fateor, mihi valde difficilem esse ad intelligendum motionem & applicationem hanc, quam D. Thomas in causis secundis exigit.

Primum quod difficile reddat opinionem D. Thomae. Causa secunda, ut ignis, sine sui mutatione calorem in aquam inducit. Instrumentorum duo genera. Vni nisi moueatur, non agit, alterum immotus agit.

Ferrariensis 3. contra gentes, cap. 70. ait: eiusmodi applicationem esse vim quamdam in causis secundis, quae est velut esse intentionale virtutis diuinæ, eo modo quo species colorum in medio dicuntur esse intentionale colorum: quae quidem vis, ut inquit, est quippiam superadditum virtutibus causarum secundarum, & tandem in illis est, quamdiu ipse suas efficiunt operationes, quibus cessantibus continuo vim illam desinere arbitrat. Hoc tamen commentitium planè est, nullaque ratione fulcitur, & res frustra multiplicat.

Secundum, quod mihi difficultatem parit, est, quia iuxta hanc D. Thomae doctrinam, Deus non concurrat immediatè immediatione suppositi ad actiones, & effectus causarum secundarum, sed solum mediatè, mediis scilicet causis secundis. Etenim tam virtutes causarum secundarum, quas Deus confert & conferuat, quam etiam motus & applicatio earum, in ipsimet causis secundis sunt: quare si Deus his tantum rationibus concurrat, profecto non influit immediatè immediatione suppositi in actus & effectus causarum secundarum. Licet autem Ferrariensis loco citato id admitrat, contrarium tamen probare videntur efficaciter, quae hac & praecedente disputatione aduersus Durandi sententiam dicta sunt, ut iam nunc patebit.

Ferrariensis explicatio excluditur.

Dicendum itaque est, Deum immediatè immediatione suppositi concurrere cum causis secundis ad earum operationes & effectus, ita videlicet, ut quemadmodum causa secunda immediatè elicit suam operationem, & per eam terminum, seu effectum producit: sic Deus concursu quodam generali immediatè influat cum ea eandem operationem, & per operationem seu actionem terminum illius, atque effectum producat. Quod sit, ut concursus Dei

Secundum quod D. Thomae sententia difficile reddat.

Dicendum itaque est, Deum immediatè immediatione suppositi concurrere cum causis secundis ad earum operationes & effectus, ita videlicet, ut quemadmodum causa secunda immediatè elicit suam operationem, & per eam terminum, seu effectum producit: sic Deus concursu quodam generali immediatè influat cum ea eandem operationem, & per operationem seu actionem terminum illius, atque effectum producat. Quod sit, ut concursus Dei

Deus concursus generalis non influit in causam, sed cum causa immediatè in effectum.

generalis non sit influxus Dei in causam secundam, quasi illa prius eo mota agat, & producat suum effectum, sed immediatè cum causa in illius actionem & effectum. Quicquid autem sit de loco illo paulò ante citato, fortè neque D. Thomas à nobis dissentit. Caietanus namque, qui modum loquendi D. Thomæ seruat, ita ad hunc decimum tertium articulum suam ac D. Thomæ sententiam interpretatur, vt prorsus nobiscum consentiat, vt disputatione vndecima videbimus. Quin Scotus, qui apertius multò videtur nobis aduersari, sanè in 4. sententiarum nobiscum prorsus consentit, vt ex verbis, quæ ex illo disputatione vndecima referemus, erit manifestum. Qualis autem sit hic influxus, & cur neque hic, neque causæ secundæ influxus superfluous sit, explicabitur statim: nunc, quod dictum est, ostendamus.

Probari autem potest primò, quoniam ignis, vt diximus, immotus prorsus in seipso, aqua sibi coniunctam calefacit, neque intelligi valet, quo motu de nouo à Deo moueatur, & applicetur ad agendum, dum aquam calefacit, neque is est necessarius. Cum verò per motum omnem seu actionem terminus aliquis producat ab ea re ipsa minime distinctus, neque motionis illius & applicationis alius terminus fingi possit, nisi qualitas, sanè concedendum esset, quoties ignis calefacit, produci à Deo in igne qualitatem quamdam vnà cum illo motu, quod improbabile videtur. Adde, si ignis ad omnem actionem præuio illo motu, & applicatione indigeret, tunc quot essent passæ illi coniunctæ, quæ simul calefaceret, tot vtique motibus ipse à Deo moueretur, & appliceretur simul ad distinctas numero calefactiones, quæ ab eo emanarent, quod improbabile videtur. Idem argumentum fieri potest in quacumque alia simili causâ secundâ.

Secundò, quoniam, vt prima ratione, qua disputatione præcedente sententiam Durandi impugnauimus, satis apertè ostensum est, concursus Dei generalis idèò necessarius est ad omnem actionem & effectum causæ secundæ, quia res omnis creata quo ad sui conseruationem pendet ab immediato influxu Dei, & quod ad conseruationem necessariū est. Itaque necessitas cōcurfus generalis Dei cum causâ secundâ ad omnem suam actionem & effectum, ortum habet ab indigentia, qua actio, & effectus egent perpetuo influxu Dei in ipsa, quanto tempore persistere debent in rerum natura, etiam postquam cessauerit influxus causæ secundæ: ergo concursus Dei generalis cum causis secundis non est immediatus in causas ipsas, & mediatas per causas in ipsarum actiones & effectus, sed est immediatus inmediate in actiones ipsas & effectus.

Tertiò quoniam cum negari non possit, effectum quemcumque causæ secundæ indigere immediato Dei influxu in ipsum, vt conseruetur, etiam postquam cessauerit influxus causæ secundæ, & multò magis, vt de nouo producat, vtique vel dandum esset, concursum Dei generalem cum causis secundis ad earum actiones & effectus, non esse influxum in causas, sed cum causis immediatè in actiones & effectus, quod probare intendimus: vel affirmandum esset, Deum duplici generali concursu influere in productione cuiusque effectus: vno, immediatè in causam & per causam mediatè in effectum: & altero, immediatè in effectum, quod nemo dixerit.

Quartò, si concursus Dei generalis cum causis secundis esset influxus in ipsamet causas, quo eas

moueret, applicaret, ac potètiore redderet ad agendum, cum talis influxus in causâ secundâ, & quicquid in ea per illum produceretur, esset quippiam creatum, coadiuuaretque vim propriam causæ, verbi gratia, ignis ad calorem in aquam producendum, vtique nõ minùs esset causâ secundâ, quàm vis ipsa calefaciendi ignis: quare non minùs indigeret concursu alio Dei, quàm vis ignis: eò quòd indigere concursu Dei generali ad agendum, cõmune quippiam sit causis omnibus secundis, etiam supernaturalibus, nulla excepta. Vnde vel concedendus esset infinitus processus in eiusmodi concursibus, nullumque proinde posse produci effectum, vel fatendum est, concursum Dei generalem non esse influxum in causam, sed immediatè cum causâ in actionem & effectum.

Postremò, quoniam Scripturæ testimonia, quibus aduersus Durandum disputatione præcedente ostendimus concedendum esse concursum Dei generalem cum causis secundis, sanè influxu Dei immediatum in actiones, effectusque earum sonant.

Neuter verò influxus, generalis videlicet Dei, & particularis causæ secundæ superfluit. Deus namque generali concursu influit, vt causa vniuersalis influxu quodam indifferente ad varias actiones & effectus, determinatur verò ad species actionum & effectuum à particulari influxu causarum secundarum, qui pro diuersitate virtutis cuiusque ad agendum diuersus est: aut, si causa libera sit, in ipsius potestate est ita influere, vt producat potius hæc actio, quàm illa, puta velle, quàm nolle, aut ambulare quàm sedere, & hic effectus potius quàm ille, nempe hoc arte factum potius, quàm aliud, vel etiã suspendere omnino influxum, ne vlla sit actio. Porro concursus Dei generalis determinatur à particulari concursu causarum secundarum, non secus ac influxus solis, qui etiam vniuersalis est, determinatur ab influxu hominis, vt producat homo, & ab influxu equi, vt oriatur equus: *sol enim, & homo generant hominem*, vt 2. Physicorum habetur, eademque ratione sol & equus generant equum.

Simili præterea modo, sicut ad generationem equi non satis est influxus solis sine influxu equi, neque influxus equi sine influxu solis: ita ad nullius effectus productionem satis est influxus Dei per solum cōcursum vniuersalem, sine influxu causæ secundæ particularis à qua determinetur: neque vicissim influxus causæ secundæ particularis sine influxu Dei per concursum vniuersalem, quo adiuuetur, & quem Deus de lege ordinaria statuit nunquam denegare. Quin hi duo influxus mutuò ab inuicem pendunt, vt in rerum natura existant: quia neuter sine altero est actio, productio cuiuscumque effectus. Imò verò neque sunt duæ actiones, sed vna numero actio, quæ, vt est à Deo illo modo præcisè influente, dicitur concursus Dei generalis, vt verò à causâ secundâ, puta ab igne calefaciente, dicitur concursus, seu influxus ignis: neque actio illa habet, quòd sit huius speciei, nempe calefactio potius, quàm frige factio, quia à Deo per concursum vniuersalem, seu vt comparatione Dei est concursus ipsius vniuersalis, sed quia est ab igne cum Deo cooperante per suam particularem virtutem, eamque determinante ad speciem calefactionis, atque vt comparatione ignis est influxus, cōcurfusve particularis ipsius. Si namque Deo simili modo ex parte sua influente, sicut cum eo concurrat ignis, concurreret aqua, produceretur frige factio, & non calefactio, atque pro diuersitate cuiusque alterius agentis particularis, quod concurreret, resularet alia atque

Neque generalis Dei concursus, neque particularis causæ secundæ superfluit. Cōcurfus Dei generalis à particulari causâ secundâ determinatur ad speciem actionis & effectus.

Cōcurfus generalis & particularis causæ secundæ ab inuicem est pendens, vt existant.

atque alia specie actio, semper agente particulari determinante concursus Dei vniuersalem, particulari sua virtute, ac influxu ad actionem, & effectum sibi proprium & peculiarem. Similique est in generatione, qua sol & equus generant equum: vna quippe & eadem numero equi generatio, vt est à sole, dicitur influxus solis, atque actio, quòd sol, tamquam causa vniuersalis, equum generat: vt verò est ab equo per virtutem feminis à se decisi, dicitur influxus, atque actio equi, qua tamquam causa particularis, equum suum filium generat, actio tamen illa, nõ vt à sole, & vt influxus solis, habet, quòd sit generatio equi: quia si sole similiter ex sua parte influente, concurreret leo, & non equus, esset generatio leonis specie distincta, sed vt est ab equo: atque vt influxus equi, habet quòd sit generatio equi: semper namque particularis causa est determinare influxum causæ vniuersalis ad speciem actionis & effectus quando vniuersalis causa, non vt particularis, sed vt vniuersalis causa cõcurrit. Quando enim Deus se solo effectum aliquem producit, aut per particularem suum concursus, illum efficit alterius speciei, vt efficere solet opera nostra supernaturalia, quæ ad vitam æternam conducunt, non influit, vt vniuersalis causa, sed vt particularis eorũ effectuum. Quia itaque concursus Dei generalis, & particularis causæ secundæ mutuo à se inuicem pendet, vt in rerum natura existant, inde est, quòd sicut cessante Deo influere per concursus suum vniuersalem, vt cessauit cum igne Babylónico, ne tres pueros exureret, & cum eorum oculis, à quibus se abscondit, & exiit de templo, cessat continuò influxus & actio causæ secundæ, ita cessante causæ secundæ influere per suum particularem concursus, cessat etiam influxus diuinus, nullaque sequitur actio.

Deum.

Causa generalis Dei & solis in equi generati.

Est verò discrimen inter concursus generalem Dei, & concursus generalem solis, nõ solum quòd ille, sicut proficitur à causâ maxime vniuersali, sic multò est vniuersalior, ad multòque plures effectus se extendit, quàm concursus solis: sed etiam, quòd à sole primum egreditur lumen, aut aliæ similes qualitates occultæ, quæ vel per seipsas, vel per calorem interuentu luminis productum in generatione, verbis gratia, hominis aut equi, adiuuant virtutem feminis, & cum ea materiam pro ratione formæ introducendæ aptè disponunt, tandemque & generatio, hoc est, introductio formæ substantialis, & præuina alteratio, simul sunt efficienter à virtute feminis & solis, vt explicatum est, at verò concursus generalis Dei cum causis secundis immediatè emanat in singulas earum operationes, indifferens ex se, vt pro diuersitate causæ secundæ cooperantis varia actio, variisque effectus resultet.

Causa generalis quædam est in Deo emanans.

Vt melius intelligatur, qualis in se concursus Dei generalis sit, & quò pacto à Deo optimo & maximo emanet, ante mentis oculos habeamus oportet, Deum causam esse liberam, æternamque determinatione diuinæ voluntatis, tam circa tempus & partem spacij, quàm circa quantitatem & modum influxus, vt variis rebus producendus sit accommodatus, atque vt vel solus, si magnus sit, rebus producendis sufficiat, vel si tantus non sit, accommodatus solum sit causis secundis iuuandis, ac proinde sit talis, vt si illa simul influant, emanet, si verò influere cessant, aut ad influendum nunquam accedant, neque ille emanet: eiusmodi, inquam, determinationem diuinæ voluntatis, voluntatè me ipsam diuinam liberè eo pacto determinatam causam, atque principiũ esse rerum, à quo immediatè emanat influxus seu actio diuina, vt inferius in hac prima parte, qu. 25.

A ostendendum est. Etenim absque vlla mutatione in Deo, vicissitudinisve obumbratione, adueniente tempore, in quo libera determinatione suæ voluntatis ex æternitate statuit res creare, atque hoc, vel illud, in tali parte spacij, vno aut alio modo efficere, vel adiuuare, ex ipsomet actu voluntatis diuinæ ita determinato, absque alio imperio, aut applicatione alterius virtutis executricis, quæ in Deo sit, sequitur, tamquam ex principio efficiente immediato, influxus atque actio Dei ad extra in hoc potius parte spacij, quàm in alia, ad hoc vel ad illud potius, quàm aliud creandum, & ad vno vel alio modo res potius efficiendum, aut adiuuandum, quàm alio. Ipse enim æterno suo decreto ac determinatione, dixit, & facta sunt, mandauit, & creata sunt, eaque ratione, omnia quacumque voluit, atque eo modo, quo voluit, fecit in celo, & in terra, in mari, & in omnibus abyssis. Etenim mensura diuinæ potentie est libera Dei voluntas, quæ non solum est immediatum diuinis influxus principium, sed etiam tempus, & spacium, in quo fluat, ac quantitatem & modum illius præscribit, atque vt illum præscribit ac determinat, sic fluit. Quemadmodum aut Deus, qui non solum infinita potentia, sed & omnipotens omnino est, non infinitè, neque totum quod potest agit, quasi necessitate nature influat, quippe cum id contradictionem implicet, sed æterna liberæque determinatione suæ voluntatis pro suo arbitrio præscripsit influxum præfinitis temporibus communicandum, multiplicem quidem ac varium, semper tamen finitum, modò maiorem, modò minorem prout natura cuiusque rei producendæ postulat, eò quòd alium requirat Angelus, vt sit, alium cælum, sol & diuersa altra, alium homo, & diuersæ animantes, alium aliæ res: sic cum perspiceret causas secundas, quibus vires varias ad operandum statuebat conferre, nihil omnino posse efficere, nisi vnà cum illi in operationes & effectus earum ipse influeret, æterna sua voluntate statuit, ita accommodare, & quasi attemperare suum influxum; atque eo modo auxilium ac iuuamen illis conferre, vt non ipse solus ad earum præsentiam actiones & effectus produceret, sed suum locum atque influxum sic illis relinqueret, vt operationes & effectus essent proprii earum, quod in creaturarum dignitatem redundabat, ipse verò influxus quodam rebus omnibus communi, qui pro diuersitate influxuum causarum secundarum ad varias operationes & effectus, distrahi ac limitari posset (qua ratione concursus generalis Dei dicitur) suppleret earum imbecillitatem, tam quoad productionem, quàm quoad conseruationem suorum effectuum: eaque ratione æterna sua voluntate statuit, ita omnibus causis secundis præstò esse per eiusmodi generalem concursus, vt quoties causæ secundæ, vel nature necessitate, vel sponte sua ac libertate cooperarentur, perinde eiusmodi influxus ex determinatione libera suæ voluntatis perpetuò ordinariæque statuta lege sequeretur, ac si ipse causa esset ex necessitate nature influxus: paucis dumtaxat euentibus exceptis, in quibus, futurorum omnium præsciis, eadem æterna suæ voluntatis determinatione statuit illum suspendere, causisque secundis ob altiorem quemdam finem miraculosè denegare.

Psalm. 148.

Psalm. 134.

F Ex dictis intelligitur facillè, si sermo sit de causa integra, vt comprehendit causam omnem ad actionem necessariam, siue ea vniuersalis sit, siue particularis, Deum per concursus vniuersalem cum causis secundis efficere vnã integram causam, coalescentem ex pluribus non integris cõparatione cuiusque effectus,

Causa prima per concursus generale, & secunda quædam modo partes, & quodammodo integra causa sunt.

Causa prima & secunda partialitate sui causa, non vero effectus.

Causa essentialiter subordinata non semper ita affecta, ut superior moueat inferiorem.

Quorundam sententia.

Peccatum, etiam materialiter sumptum, cur Deo non sit tribuendum.

effectus, ita ut neque Deus per solum concursum vniuersalem sine causis secundis, neque causa secunda sine concursu vniuersali Dei sufficiant ad effectum producendum. At cum dicimus, neque Deum per concursum vniuersalem, neque causas secundas esse integras, sed partiales causas effectuum, intelligendum id est, de partialitate causa, ut vocant, non verò de partialitate effectus: totus quippe effectus & à Deo est, & à causis secundis, sed neque à Deo, neque à causis secundis, ut à tota causa, sed ut à parte causa, quæ simul exigit concursum & influxum alterius: non secus ac cum duo trahunt nauim, totus motus proficiscitur ab vnoquoque trahentium, sed non tamquam à tota causa motus, siquidem quibus eorum simul efficit cum altero omnes ac singulas partes eiusdem motus. Si verò sermo sit de integra, siue tota causa, non omnino, sed in aliquo gradu causa, tunc Deus per concursum vniuersalem est causa integra in gradu causa maxima vniuersalis, eò quòd nulla alia cum eo concurrat in eo gradu causa, eodemque modo variæ causæ secunda possunt esse integræ eiusdem effectus, quæuis in suo gradu, ut sol, & equus comparatione alterius equi generandi, sol quidem ut causa vniuersalis, equus ut causa particularis.

Ex dictis præterea intelligitur, quando causa subordinata sunt inter se, ita ut alia sint magis, minus vniuersales, alia particulares, necesse non esse, ut superior in eo ordine semper moueat inferiorem, etiam si essentialiter subordinatae sint inter se, & à se mutuo pendeant in producendo aliquo effectus: sed satis est si immediatè influant in effectum.

DISPUTATIO VII.

Appendix ad præcedentem.

Post concordiam editam non defuit, qui, cum nostram de hac re doctrinam magna ex parte transcripserit, & ad suum institutum accommodauerit, nonnulla tamen impugnet, atque in his, quæ subiungam, à nobis dissentiat.

In primis, ad omnem vniuersam actionem naturalem, quæ moraliter mala non sit, siue ea sit liberi arbitrij, siue alterius agentis naturalis, duplicè proculdubio concursum seu influxum Dei generalem constituit. Vnum quo immediatè inmediate suppositi influit in actionem & effectum, verbi gratia in calefactionem, quæ ignis calefacit aquam, atque in calorem ipsum, quem in eam inducit, eò quòd, ut inquit, Deus vbique sit præsens. Alterum verò, quo immediatè influit in ipsum agens, illudque applicat ad agendum, ut ignem ad calefaciendum. Ni autem fallor, tot concursus generales, influxusque De immediatos præter omnium opinionem multiplicat, ut tales Dei præfinitiones circa actiones non malas inuehat ac defendat, quæ libertati arbitrij non modicum præiudicium inferant: de qua re disputatione vltima sermo erit.

Dixi, ad omnem vniuersam actionem naturalem, quæ mala non sit, constimere duplicem eiusmodi concursum, aut influxum generalem: quoniam alibi in eodem opere, quemadmodum negat præfinitionem Dei ad actiones liberi arbitrij malas moraliter, seu peccata, sic (nostra etiam transcribens) negat concursum Dei generalem, quo arbitrium nostrum applicetur, & moueatur ad eas actiones eliciendas: nobiscumque consentit, peccatum, etiam materialiter sumptum, Deo non esse tribuendum tamquam causæ: quoniam non habet, quòd sit materiale pec-

cati, prout ad eam actionem influit, immediatè concursu generali ex se indifferenti, ut ea, aut longè diuersa actio sequatur, sed solum id habet, ut arbitrium ipsum suo influxu particulari in eam influit, ipsamque determinat ad esse actionis contra legem Dei, atque adeò peccati materialiter sumpti: Deus autem neque applicat, neque mouet liberum arbitrium, ut ita influat, neque id vult, sed solum permittit, ut Concilium Tridentinum, sess. 6. Canon. 6. definit, vellètque Deus, ut non ita influeret, si per arbitrium ipsum pro libertate sua non flaret.

Quòd autem generales concursus seu influxus, quos hic autor ad vniuersas naturales actiones non malas constituit, diuersi in se sint, distinctæ actiones à Deo immediatè productæ, ex eo est manifestum: quòd influxus Dei immediatus in actionem & effectum, ut in calefactionem, quæ ignis calefacit aquam, & in calorem, quem in aquam inducit, non est in igne tamquam in subiecto, sed in aqua, in qua recipitur calefactio, ut bene hic autor concedit, atque de eiusmodi influxu concursiue Dei vniuersali rectè nobiscum affirmat, non esse distinctam actionem ab actione causæ secundæ, sed vnam & eandem, quæ, ut est à Deo, dicitur concursus generalis Dei, & ut est ab igne dicitur particularis concursus ignis, à quo determinatur ad speciem illam actionis: at verò ille alius influxus, & concursus Dei vniuersalis, quo ipse affirmat ignem non secus applicari, & moueri immediatè à Deo ad calefaciendum, quàm instrumenta artis moueantur, & applicentur ab artifice ad arte facta conficienda, sanè est in igne tamquam in subiecto, neque vlla ratione affirmari potest esse eandem actionem cum actione ignis quæ recipitur in aquam, aut per influxum ignis determinari ad speciem actionis. Parum ergo sibi constat hic autor, dum respondens

ad tertium nostrum argumentum (quod ipse conficit, secundum, non nihil à nostro variatum) negat, iuxta suam sententiam cõcedendum esse duplicem concursum, siue influxum Dei vniuersalem ad actionem causæ secundæ, vnum immediatum in causam & per causam in actionem & effectum, & alterum immediatum in actionem & effectum.

Sententia huius autoris, præterea, quæ disputatione præcedente dicta sunt, satis ex eo impugnatur, quòd contra omnium sententiam multiplicet concursus Dei generales, atque influxus seu actiones Dei immediatas ad actiones non malas causarum secundarum, coniungeretque velit, propter nostra argumenta, sententiam nostram de concursu Dei generali cum illorum sententia, qui concursum Dei generalem esse volunt influxum Dei in causam quæ applicetur ac moueatur ad agendum.

Item, quoniam nomine concursus Dei generalis, eum sanè influxum Dei omnes intelligunt, qui necessarius omnino est ad omnem actionem causæ secundæ, etiam peccaminosam: quare cum ad actiones peccaminosas solum admittat influxum Dei immediatum in actionem & effectum illius, qui per concursum particularem liberi arbitrij determinetur ad speciem actionis & materiale peccati, neget verò illum alium influxum, quo causa moueatur & applicetur ad eam actionem, consequens profectò est, ut is solus sit concursus generalis, quem nos dicimus: ille verò alius, quo causæ applicentur & moueantur ad agendum, sit commentitius & minime necessarius.

Præterea, quoniam sicut liberum arbitrium, sine præuia motione & applicatione Dei, elicere potest consensum in concubitu cum aliqua, cum qua non

Impugnatur.